

پنجشنبه - ۲۷ کانون اول ۱۳۳۹

برنجی سنه - نومرو ۵

آبونه شرائطی :
سنه لکی ۲۵۰ ،
آلتی آیلغی ۱۲۵
فوق العاده نسخہ لک
ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰
غروشد .

مجموعه من هیئتتجه
طبعی تفسیر ایدلمین
آثار اعاده ایدلمین .

ملی تحریک

اداره خانه : باب
عالی جاده سنده
وقت مطبعه سنه
متصل گوشه
باشنده ۱ نومرو لی
دائرة مخصوصه

اداره بسه کونده بر هیفکار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، فنی ، مصور مجموعه در

برنجی سنه

پنجشنبه - ۲۷ کانون اول ۱۳۳۹

نومرو ۵

بوکونکی مدینتک ایکی عهدهسی

باقوتلرده قادینلر

تورک تارینخنده قادینلرک ماهیق حقنده بر فکر ایدینه بیلیمک ایچون الک-کی طرز حیاتیلری بوکون بیله محافظه ایدن یاقوتلرده قادینلرک حیات اجتماعیسی تدقیق ایتک ایجاب ایدر .

سربانک شمال شرقیسنده ساکن اولان بو قوم الک اسکی دورلردن اعتباراً عینی طرز حیاتی تعقیب ایشلر ، غرب عالمه برخیلی زمان مجهول قالمشلردی . نهایت روسلر آسیایی استیلالری انساننده بو قومک موجودیتی اوروپا په طاقمتلر ، بونلرده

اولایلیر . فقط آزجوق منور فردلر ایچنده ماضیمزه اولدیی کی عودت ایدلم دینلر بولونماز . دیمک که جمعیتمزک اجتماعی ایدمه آلی غرب مدینتی تشیلدر .

نجه غرب مدینتی مفکوره اولارق قبول ایتک دیمک بومدینتک اساس حقیقیسی اولان حسسلرک ، قاعتلرک اعتقاد عمومی حالدده یلشمسنی ایسته مکدر . بوساسلی حس وقعات ایسه « ملت » ایله « فکر » تحسسه حریت ، در . بر طرفدن تورکی دیگر بونون ملتلردن تمیز ایدرک اونی سومک ، دیگر جهندن تورک فردیسه ، تورک فردینک شخصیتیه ، یعنی دوشونجهسنه وحسنه حرمت ... ایسته بویاکی عهدهدر که غرب مدینتی صیمی بر صورتده ایدمه آلی ایش اولانلر ایچون محافظه ومدافعهسی هر اندیشهسنک فوقندهدر . ملت ایله حریت ایکی مفکورهدر که انحق بر برلرله تحدید اولونایلیرلر . یعنی فردک حریتی ملق فعلاً اضرا ایدرسه تحدید ایدیلر ، باشقه هیچ بر قیدی اولماز . اگر بر وجدانده ملت عشقی اولدیی بیلورسه کز اوکی فردلرک حیرتلیخی استعمال ایتلری ضرر تولید ایدمهز .

برآزاده یاشایان انسانلرده بوکون اکلاشیلان معاده « ملت » عشقی وار ایسه ، اوملت داخلنده انسانک شخصیتی یعنی حریتی مقدس عیدیلیلورسه بونلرک یاشادینی یلرلر بر جوق شمندهوفر شبکهلری اولماسه ، زراعتی ابتدائیده بولولسه بوکون اکلاشیلان معاده مدیندر . بویله اولان بر جمعیتده ملت عشقی اومادی نقصانلری قولایلقله تلافی ایتدیرر ، فردک حریت مالک اولمسیده اکسیکی اتمام ایچون چالیشا بیلیمسه مساعد زمین حاضرلار .

ملت وحریت عصرئزک ایکی مفکوره سیدر .

دارالفنون تاریخ فلسفه معلمی

محمد امین

غرب مدینتی ساده بعضی مؤسسملرک هیأت مجموعیسی تاقی ایدنلر ملکتمزله اوروپای غربتی مقایسه ایتدکاری زمان بزده شو ، ویا شو اکسیدر ، درلر و اومؤسسملرک وجوده کلینی غرب مدینتی تمیل ایچون کافی کورورلر . بو اعتقادده بولونانلر ، ظن ایدیلورلر که ، هر هانکی بر فردی اراده غریده کورولی مؤسسملرک ملکتمده وجوده کتیرمکه کفایت ایله بیلیر . نجه غریده کی مؤسسات عموماً قبول ایدیان بعضی قاعتلره مستددر . اوقاعتلر وجدانلرده یلشمه کجه غریده کی مؤسساتک حقیله بزده وجوده کلسمه وفاندلی بر شکلدده ایشلهمسه امکان بوقدر .

غرب مدینتک شیمدیی معنوی وصفی بر طرفدن ملت ، دیگر جهندن فردک حریتی مفکورهسنه استاد ایلر .

بوکون اودولته تمدن دیتیرکه ، عینی اعتقاد و قاعتهده ، عینی حسده بولونان انسانلرک شخصیت معنویسی افادایسن ، کذلک ملتک هر فردیه اعطای بر قیمت و بر سین ، یعنی اولنرک شخصیتیه ، تعیر آخرله فکر و تحسسلرله تجاوز ایله مبین .

بر مدینتی بر وقعه کی دکل ، مجرد اولارق مطالعه ایلینلر اومدینتک شو ویا بوحانی تنقیدایده بیلیرلر . مثلاً غرب مدینتک ملت عهدهسی دار کورمنلر ده بویوسک فرض ایدمه بیلجکلی بر مدینت ایدمه آلی ورتهیه قولایلیرلر ، مثلاً انسانک صرف انسان اولق اعتبارله بر جمعیه منسوب عیدیلیمسی برکال اولارق اوزله بیلیرلر . کذلک فکرده و تحسسه حریت غایت قاریشیق وادارهسی مشکل بر جمعیت یارادینی کی قاعتلرده آمازشی تولید ایتدیکنی اوکه سورمنلر واردر . بونلر قرون وسطانک بر « ولایت » و Autorité ، آئنده هر سک بر تک قاعته صاحب بولوندینی دوری الک مکمل عد و استقبال ایچون اونی ارزو ایلرلر .

قسط بوشقیدات مجرددر . قرون وسطاده انسانلری عینی حس و عینی فکر اطرافده یلشمه بدن ایمانه دونمک امکانی اولمادینی کبی تماماً یکی بر مدینت خلق ایتکده قدرتمز یمز .

بو مجرد تنقیدلری بر طرفه یرافاق اولورسه قیایغرب مدینتی تمیل ایدلم دییه جکز ، یاخود بوندن هیچ اولمازه بوزللیسه اولکی حیاتیتمز یاشایلم فکرنی مدافعه ایله جکیز .

بوزسنه اولکنه عودت محالدر ، ایچمزه محافظه کارلر

«ياقوت» نامی ورمشلردی. اک ابتدائی تورکلیکي محافظه ایدن بوقومده کندی کنديلرينه «ساخه آدنی ورمشلردر. ياقوتلرک اورويایطائسندن صوکر ا برچوق عالمو بالخاصه روس مستقر قلمرى بو قومک حيات اجتماعي سى ولسانلرى حقتده عريض وعميق تدقيقاتده بولمشلر، ياقوت ديلنه کوردهده بر القبا وجوده کتيرمشلردی. [۱]

ياقوتلر حرث وعنته لرينه اک زياده صادق قالمش قوملردن بریسی در. کندی روايتلرينه گوره «صايسار» ده توطن ایدن «اوماقاي باي» ک قیزی تاتار رؤساندن «آرالام» اسمنده کی ذات ايله ازدواج ايتش، بوازدواج دن ياقوتلر ظهور ايتمشدی. دنيا يوزنده موجوديتدن خبردار اولدقلى قوملر اطرافلرند بولان طونغوزلر، تانارلر، وچينلردی.

ياقوتلرده اک ابتدائی عالمه حياتی قايىنلر ذریع معناسنه کلن «پيس - اوسا» عالمه تشکيلاتی در. فردی اولارق هيچ بر کيمسه به عايد اوليسان بوسر بست قايىنلر تشکيلاتنده چوققلر دوغورون دوغورويه عالمه نك آمنى طاشيردی. عالمه تشکيلاتنك اک ابتدائی شکلي اولان بوزمانده معاشرت تماميله سربست اولوب طرفينک يکديگريله محرم ويا نامحرم اولماسنده هيچ بر محذور يوقدی. فقط بالاخره بوتشکيلات انحلال ايديرک عالمه نك اساسی برقادین تشکيل ايتش، مادرشاهی عالمه تشکيلاتی وجوده کلمشدر.

ياقوتلرده مادرشاهی عالمه تشکيلاتنک موجوديتی ايلری سوردهن مشهور مستشرقلردن سيروسوشکی در. ديگر اجتماعيا-تخييره گوردهده هر بر جمعيتک انسانی تکاملنده پدرشاهی عالمه دن اول مادرشاهی عالمه تشکيلاتنک موجود اولديغی سوبله بورلر.

بوادعای تأييد ايدن اک قوتلی دليل اولوق اوزره بوکون بيله ياقوتلرده قادين اسلملری طاشان برچوق عالمه لرك موجود اولديغی کورده بيليرز. مادرى عالمه تشکيلاتنده جنس معاشرت بک سربست برشکلده اولديغی کی [۳] اشتراکی حيات هرشيئه حاکمدی. فردلرک خصوصى ملکى اولماوب بوتون املاک مشترکدی. (ايا اوسا) تعبير ايديلن مادرى تشکيلاتنده موقع رياست والديه

[۱] بوخصوصده سيروشيونسکی، تروشافسکی، سوکن، کوجنوف کي روس عالملى مختلف تاريخلرده ياقوتلرک حيات اجتماعي حقتده برچوق اثرل وجوده کتيرمشلردر.

[۲] ياقوتلر حقتده اوزون تدقيقاتيله اشتراک ايتش اولان سيروشيونسکی نك يازديغی اترده بوخصوص دها مقنع برصورنده ايضاح ايديلپور.

عائدر. پدر لفظنک هيچ بريعتی بوقدر؛ چوقق پدرينه قارشى پسانجی اولوب دوغورون دوغورويه والده سنه نسبت ايديلر واونک نحت تربيه سنده بولنوردی. فقط بالاخره مادرى عالمه تشکيلاتی انحلال ايتش «آغا - اوسا» ديبان پدرشاهی عالمه تشکيلاتی وجوده کلمشدر.

مادرشاهی عالمه تشکيلاتنک انحلاله اک مهم سبب ارککلرک محاربه نتيجه سنده. قايىنلری صائين الملق صورتيله تملك ايتمه ليدر. بو وضعت قارشيسنده عالمه ريايتی ارککلرک انتقال ايتديکی کی قادينده ارککلرک حکم ونفوذی آلتنه کيرمه مجبور اولمشدر. پدرشاهی عالمه تشکيلاتنده قوت واقدارکده اک بوبوک بر عامل اولديغی ذکر ايدم سيليرز. ياقوتلر بدوی بر حيات سوردرکلى ايچون حيوانانه بالخاصه بارکيره بوبوک بر اهميت ورمشلردی. ضبط واداروسی بک کوچ اولان بارکير سورولرينک محافظه سى خصوصنده ارکک قايينه نسبتاً بک زياده قوت واقدار صاحی اولديغندن قايىنک عاجز قوتی قارشيسنده مغرور اولمش، بوسورتيله ريايته تصاحب ايتشدر. بواستقالی دورى متعاقب عالمه نك رئيسی آغا اولمش، حاکميتی ده بوکونه قدر محافظه ايدم ييامشدر.

بو انقلاب بو قدرله قالماش، ازدواج حيايى سنده بوبوک بر ديشککلرک حصوله کتيرمشدر. بوتبدلا نك نتيجه سى اولارق اشتراکی معاشرتده انحلال ايديرک انفرادی نکاح ناسس ايتشدر.

مادرشاهی عالمه تشکيلاتنده زوج وزوجه نك يکديگريله قارشى اولان معامله لری غایت نازکانه ايدی. فقط بوتشکيلاتک انحلالدن صوکر ا ارکک قايينه قارشى ظالمانه وضعت آلمش و ارکا قارشى مستبدانه بر تحکمه باشلامشدر. ياقوتلرده، ارککلرک زوجهلری سوبدرکلى وقتا کثريا اونی ديگر برارککلرک صامارلر وبعضاده سوبديکی ديگر برقادى المقى ايچون قايىنلری اولدورمت کی وحشانه حرکتلره جسابت ايدرلردی؛ بو قسا وظالمانه معامله لر اون سکزنجی عصره قدر دوام ايتشدر.

ارککلر بو قدر چيرکين وحقيقر معامله لرينه مقابل قايىنلر بوتون سوبکيليله برابر معناً و مادئاً اولره مربوط بولنورلردی. ياقوت قايىنلری چوق صبورلی وچوق قانتکار ايديلر.

عالمه ده ارککلدن صوکر اک مهم موقعی قادين اشغال ايدردی. ارك داخلې آموزی تدوير ايتکله برابر عالمه نك بکي پشیر، ايتکلری صاغر، ديشکی ديگردی. ديشکی ديشکلرده ذوق بدیعی دن زياده صاعلام ومتين المولى لازمدی. چوققلرينک

دیگر میسک ؟

خولیا چیچکلی بنه سدرلرده برکیجه ،
دیگر میسک بو عشقنک موسیقیسی ؟
یهوش اولورده نازی صولر بلکه کیرلیجه
دیگر بو اشنکلی قیزک موسیقیسی !
کلهک الی روحه برتسلت ایچین ،
البت کیدر بو یاسلی کولدن کدر ، ملال .
سودا سسیله نشئه بولان خسته بیجه نك
صولفون چیچکلرنده یاشار بلکه بیک خیال !
عشوه یله شن صولر دوکولور حوضه بر سرور ،
ایشلر کوموشی بر اوپا نالین اولوقله !
باقاز میسک ، شکایت ایدن کوزلر گده نور ،
مهتابی سینه سنده اوپرکن افقده ؟ ! !
دیگر میسک ، بو شعر ی قلیکده بیک جهان ؟
بلبلر ایکلر یوب ، او قوسون نغمه ل یزه !
کل ، دیکله سوزگیل یی کوکسمده بر زمان ،
کل .. کلر ده آغلا شوب کوله لم باری دیز ، دیزه !
یاقین آتشی کوزلر ییک وهدی روحی ،
صارسین فوسولی نغمه لک ، او قشاین یی .
کل ، اورنیم ، کوچمه صاقین مقصدک بوی :
طلسلی صاچلرمله او حال سینه کی ؟ !
چفته حوضل : ۳۰ ایلول ۳۳۹

محمد مصبح

فقط ارن طوقوزنجی عصره دوعری بوکی فنا وچیرکین
معامله لرتدر یحی زائل اولمه باشلامش ، زوج وزوجه نک یکدیرکینه
قارش اولان معامله لری نزاکت کسب ایتمک و برتریه قیودی
آلته کیرمشر .
یاقوتلر ، قیزلرنک تریه سنه صولکدرجه دقت ایدرلردی .
قیزلری نه قدر غفیف و نرینه اولورسه ازدواجده او قدر آغیر
ویوکسک براره مقابلنده اولوردی . لیکن یاقوتلر قیزلرنک
عفته و تریه سنه بو قدر اهمیت ورمکی واولرله رفق ایله معامله
ایتمکی دیگر قیله لردن اوکرمشلر . کندینی مدافعه دن عاجز
قیزچوقلری محاربه میدانلرنده برچوق زحمت و مشکلاته سیبت
ویردکری ایچون اکتریا اولدیریلیردی .
یاقوت قادیانلی تادیخیمزک الکاسکی دورلرنده قادیانلق حقنده
بر فکر ویره یله چکی ایچین بو مقالیه یازمق آرزوسنی اظهار
ایتدک . چونکه اورتا آسیاده بک اسکسی زمانلرده کی حیات
اجتماعی سنی غائب ایتمک قوملرک برنجیسی یاقوتلردر .

بریه سامی

تریه سی ایله ده مشغول اولور ، قیزلری ده زیاده سور ، اولرله
رفق ایله معامله ایدردی .

یاقوتلر ازدواجه عنعنوی بر اهمیت ورمشدر و برطاق شرائطه
تابع قیلمشلردی . یقین اقربا آراسنده ازدواجی منع ایشلردی .
چونکه یقین اقربا ایله ازدواج نتیجه سنده بو بوک بر مصیبه
اوغراماری ، چوققنلرنک ، حیوانلرنک توملی محقق کی
ایدی .

فی الحقیقه بوکی اعتقادات ، یاقوتلرک حیاندن بو بوک روللر
اوینامشدر . بوک بناه درک انجق طوقوزنجی درجه ده اولان بر
اقربا ایله ازدواج ایدیریلردی .

یاقوتلرده ازدواج هر دلو مراسمدن عاری اولوب غایت
بسیط ایدی . ازدواجده قیزک رضا و محبتی ، دامادک شکل
طرافی ، فراسقی آرایلماز ؛ پدر معین براره مقابلنده قیزی
طالب اولان ارککه صاناردی . بالطبع باره ایله تملک ایدیلن
قادیانک عاله حیاندن قیله بر موعتی و حقوقی اولامازدی . قادیان
دائما زوجینک هر بر آرزوسنی و امری قارشیدنده متوکلا نه سرفرو
ایدردی .

یاقوتلرده نکاح بدایتده هیچ بر شرائطه تابع دکلدی .
معاشرت غایت سربست اولوب زوج ایله زوجینک یکدیرکینه
محرم و یا نامحرم اولمسند بر عذور یوقدی . فقط مادری تشکیلاته
برابر بو عومومی معاشرتده متعرض اولارق انتظامسز معاشرک
بر شکل متکاملی اولان نکاح انفرادی بر شکده تأسس ایش
و عاله نک تشکیلاتی ده پدرشاهی اولمشر .

قادیان قاجیرمق ، تعدد زوجات کی وقایع انفرادی نکاحک
تأسسندن صوکر ظاهر و ایشدر . بو صورتله ارکک ، بدانحصاریه
کچیردیک قادیانک باشقه ارککه معاشرتده مساعدنه ایتمهش ، فقط
کندی سنی دیگر بر قاج قادیانه صاحب اولمق حقنه مالک اولمشدی .
یاقوت دلیقائیلی ایچون بیانجی قیله نک قیزی قاجیرمق ،
اوکا تملک ایتمک بک شرفی بر ایشدی . بو عادت بدایتده بک
چوق کورولتو و نزاعه سیبت و برمشده بالا خره تعمیم ایدردک
اسکی تأثیرینی غائب ایشدر . بو صورتله حصوله کلن خصومتده
اجرت و یرمک صورتیله بر طرف ایدلمش ، و برین اجرتده
آغراق نامی ایشدر .

یاقوتلرده آغراق مقابلنده قادیانلرنک صائلی چوق چیرکین
برحر کندی . باره قوتیه آلان قادیان زوجینک نظر ندن هیچ
برقیمق حائز دکلدی . اوکا الکادی برأسر کی معامله ده بولنور ،
هر دلو حقارت ایدیریلردی .